

ZVEDNOUT PROSTŘEDNÍČEK

TAKOVÝ TLAK UŽ NA ŽÁDNÉ PRAŽSKÉ VERNISÁŽI DLOUHO NEBYL. DAVID ČERNÝ SE PO TŘECH LETECH PŘEDSTAVIL V DSC GALLERY A DOSTAT SE NA JEHO VÝSTAVU BLACK HOLE CHTĚLO KVŮLI ZÁJMU PUBLIKA OSTRÉ LOKTY. ZNOVU SE UKÁZALO, ŽE JESTLI JE NA TUZEMSKÉ VÝTVARNÉ SCÉNĚ NĚKDO ROCKOVOU HVĚZDOU SE VŠÍM, CO K TOMU PATŘÍ, JE TO ON. TŘEBA KDYŽ SE POTKÁME PŘED JEHO DOMOVSKOU MEETFACTORY, ZABRUČÍ: „BOLÍ MĚ HLAVA.“

A to rockové hvězdy dělají často. „Včera jsem se tři hodiny bavil se svými sousedy o tom, že soužití se sousedy je příšerný;“ vysvětluje. Krom toho má ale taky napilno. Když mu nezvoní telefon, šijou s ním esemesky. Neustále. „Zvládám multitasking,“ mávne rukou, když se zeptám, jestli ten rozhovor neodložíme, že toho má evidentně moc. Ale moc toho má. Souběžně tu jen během té hodinky řeší asi pět projektů. „Jo, nejvíc času věnuju telefonování. Při tolika projektech naráz člověk pořád musí něco kontrolovat,“ říká.

Kromě zmíněné výstavy v DSC Gallery právě koordinuje třeba uvedení svého nejnovějšího objektu ve veřejném prostoru, kterými už léta ozvláštňuje a obohacuje pražské kulturní dění.

Jmenuje se Trifot a jde o obří nerezové „monstrum“, které v blízkosti zastávky metra Nové Butovice, před novou galerií Czech Photo Centre, svými obřími bulvami zaměřuje a sleduje kolemjdoucí a jejich obraz na moment promítá na šest obrazovek rozmístěných po volnočasové zóně kolem

monumentální plastiky. „Je to taková zákeřná velká svině. Megahajzl, dvanáctimetrový šílenství. Má skrumáž fotáků, oči trackujou lidi, když někdo přijde, tak si ho chytěj a sledujou. Je to takovej big brother,“ rozohní se David Černý na moment, když ukazuje fotky Trifota v mobilu.

Je to jeden z těch momentů, kdy je vidět, že ho něco baví a opravdu zajímá, jako by na chvíli zapomněl na diktafon na stole a svůj tak nějak věčně zvednutý prostředníček. Ten před třemi lety v obří

Desetimetrový Fakáč, který David Černý poslal Miloši Zemanovi, vzbudil v roce 2013 mezinárodní rozruch. V den vystavení se zpráva o něm stala nejklikanější na serveru New York Times.

velikosti a purpurové nepřehlédnutelnosti vztyčil na Vltavě směrem k pražskému Hradu jako vzkaz Miloši Zemanovi a „těm zmrdům komunistickéj zrasanej“. Ale v mnoha ohledech tenhle v plovoucím uměleckém objektu zachycený „fuck off postoj“ dobře vystihuje jeho vztah k části současné art scény i novinářům i zbytečné snaze vysvětlovat díla. „S médií pracuji velmi aktivně,“ zasměje se trochu cynicky na vysvětlenou, proč v současnosti odmítá devadesát devět procent veškerých rozhovorů, přestože když se s ním potkáte jen tak na pivu, může to skončit několikahodinovou debatou. Stačí natuknout špatné téma a je jasné, proč.

„Mluvíte rád o svých dílech?“ zkusím se třeba bezelstně ptát na výstavu Black Hole, jejíž vernisáž bude za pár týdnů lámat rekordy návštěvnosti. „Nesnáším to!“ ukončí téma rázně ještě dřív, než se do něj stihneme pustit. Rozebírat jednotlivosti ani celek se mu nechce. A i o magických, svítících, plastických hlavách vědců, které jsou složeny z řady různých malých, do pryskyřice zalitých objektů, jen poznamená: „Vyvinuly se od materiálových prvopokusů. Byla to postupná geneze, prostě se to zrodilo a teď už jde o docela vymakanou techniku.“ Jako by se ho ani netýkalo, že jedna z těchto hlav, konkrétně ta Stephena Hawkinga, před rokem

zaznamenala velký úspěch na londýnském veletrhu Start, kde ji soukromý sběratel koupil za tři miliony.

„Když mi bylo osmnáct, tak jsem se rozhodl, že je času příliš málo na to, aby ho člověk trávil jenom vyděláváním peněz. A to jsem poměrně dodržel. Nikdy jsem nic nedělal, aby z toho byly nějaký papírky,“ říká ostatně o něco později, když se telefony na chvíli utiší a začneme se v našem povídání vracet do doby, kdy jasně formoval svůj umělecký výraz. „S dneškem se ta doba ale nedá srovnávat, já když začínal, tak se hlavně proměnila tahle

země. Takže to není relevantní, nebyl to začátek v konzistentním světě,“ vrací se na začátek devadesátých let, kdy se poprvé začalo o jeho dílech mluvit a hlasitě rezonovala i mimo často do sebe zahleděnou bublinu uměleckého světa. Vůbec první velký kus, jímž na sebe strhnul již v roce 1990 pozornost, se jmenuje Quo Vadis a dnes je k vidění na zahradě německého velvyslanectví v Lobkovickém paláci na Malé Straně. Plastika symbolu východního Německa, automobilu značky Trabant, kráčí po lidských nohách a symbolizuje tak exodus východních Němců na západ při pádu železné opony.

VŠICHNI DĚLAJÍ TEN IMBECILNÍ MARXISTICKEJ KONCEPT. JSOU TO ZÁVODY V NUDĚ. PŘÍŠERNEJ VOPRUZ

Už tady je viditelná ona politická vyhraněnost, která zůstala pro tvorbu Davida Černého typická. Jedním z jeho nejslavnějších a nejhlasitěji rezonujících počinů samozřejmě bylo přemalování památníku osvobození Prahy Rudou armádou, který tvořil tank IS-2 č. 23, na růžovou barvu. Ale jasný „fakáč“ se promítá i do jeho

vztahu k současným uměleckým trendům, a dokonce i výtavám, které jsou k vidění v jeho domovském prostředí. „Všichni dělají ten imbecilní marxistickej koncept. Jsou to závody v nudě. Příšernej vopruz,“ říká. A ještě několikrát to zopakuje, když se v následující přestřelce lehce vytočí.

Vy myslíte, že umění má bavit?

Nevím, jestli má bavit, ale nemusí primárně nudit. Ale to, co poslední dobou vidím, jsou opravdu pretěky v nudě.

Co vás znudí?

Třeba ta výstava, co tu máme teď v Meet-Factory. Je to marxistická nuda. Strašný.

**PRVNÍCH ČTRNÁCT
DNÍ JSEM NEW YORK
NENÁVIDĚL. PAK JSEM
ZJISTIL, ŽE JE TO CHYBA**

Proč marxistická?

Nevím, asi je to trend, že teď jede levičáctví. Celá umělecká scéna vždycky jede na nějaké vlně. Teď je to neolevičácký postkoncept. Což je věc, která mě nejenže osobně nezajímá, ale ještě k tomu všemu je nudná! Takže mě to sere tematicky, a ještě je to k uzoufání.

Můžete být konkrétní?

Nedávno jsme s Tomášem Pospiszylem zaletli do Berlína na Bienále. To byla dokon-

ce taková nuda, že už se to nedalo. Bylo to, jako kdyby někdo v nudě závodil, a přitom se pohyboval pryč od cíle. Opravdu úděsný. Třeba tam byla tmavá místnost, kde byly na stropě nalepené čtyři ledky. A k tomu samozřejmě obří vysvětlující text. Naštěstí jsem neměl brejle.

A co vás naopak v umění oslovuje?

Baví mě věci, který mají koule. Nějaký drajv. Pak jsme zašli na Hamburger Bahnhof a tam byla skvělá výstava videoartu

Pohled do expozice výstavy Black Hole. Letošní instalace Zátokovy nohy je celá v pohybu.

Manifesto od Juliana Rosefeldta. Nebyl to ten debilní videoart, kde je desetiminutový záběr na to, jak někdo škrabe v kýblu brambory. To je asi nějaká speciální masturbační technika jak kurátorů, tak umělců, tak lidí, kteří jsou ochotni jít na výstavu a koukat, jak se nic neděje, aby zjistili, že se opravdu nic neděje. Nerozumím tomu.

Není to rokenrol?

Je pravda, že mi vždycky nadávali, že nejsem umělec, ale spíš rocker.

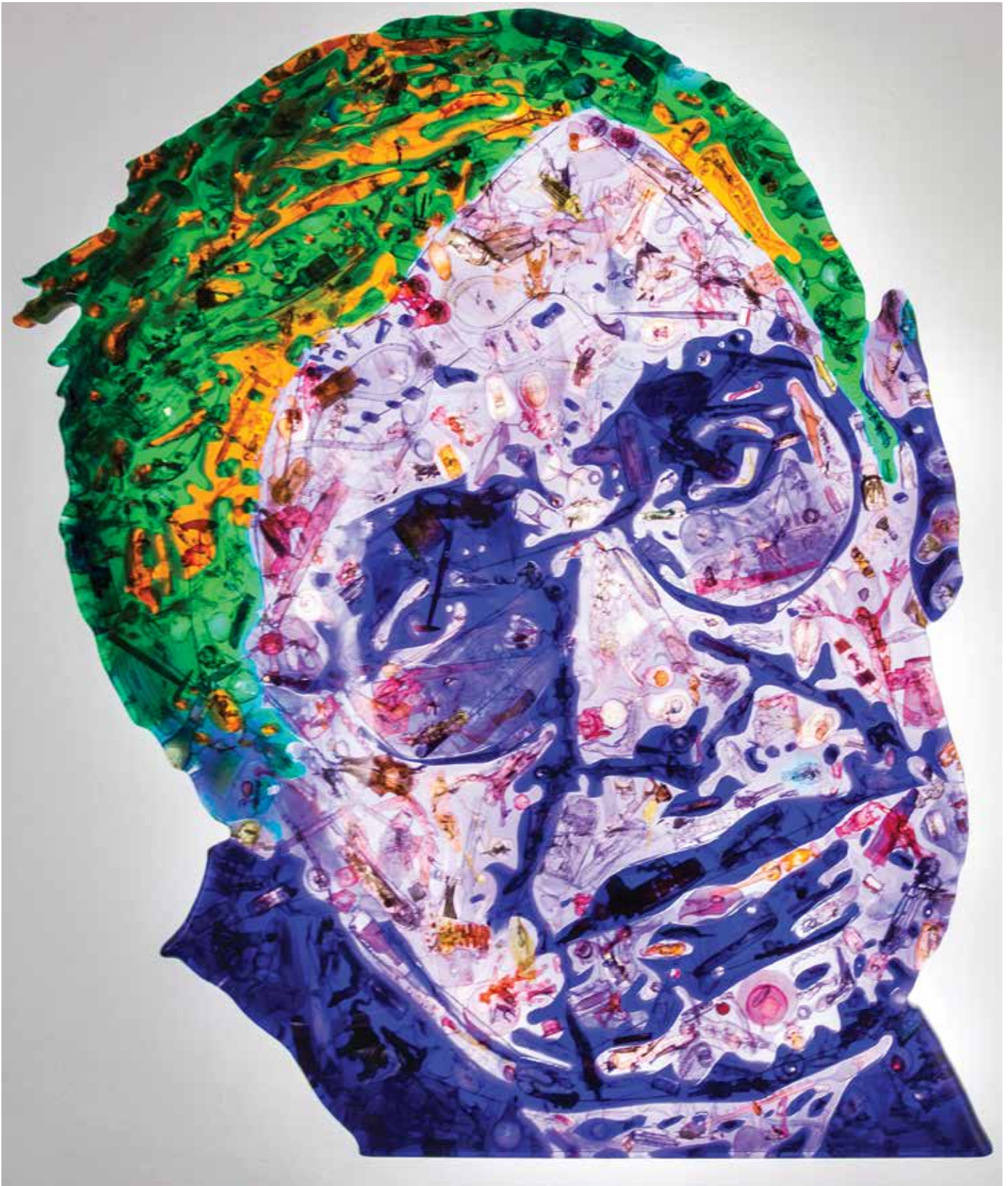
A to je nadávka?

Mezi těma salónníma dementama samozřejmě ano.

Tahle silná a přímočará slova se z úst Davida Černého odsypávají často a se sympatickou přirozeností a upřímností. Moc si neláme hlavu tím, co a jak mohou způsobit. Faktem je, že jsou to právě jeho díla, která opakovaně vzbuzují pozornost veřejnosti a pasovaly ho do pozice nejznámějšího současného českého výtvar-

níka. A ať už je to Entropa, otáčející se hlava Franze Kafky, nebo obrácená socha Svatého Václava v Lucerně, rozhodně se nedá tvrdit, že by kolem nich panovala nuda. Tu skepsi, kterou podle všeho často pocituje ke světu, totiž umí David Černý proměnit v něco tvůrčího takovým způsobem jako málokdo.

Ve vzpomínání se ještě jednou vrátíme k období jeho začátků, ve kterých na něj měla zásadní vliv jeho první cesta

David Černý, Steven Hawking, různá média, 180 x 206 x 20, cena 3,5 milionu korun.

do New Yorku, kde jeden z budoucích nejdražších současných českých umělců poprvé a naposledy pracoval takzvaně na kšeft. Bere to víceméně fakticky: „Bylo to šest dní a to mi přišlo docela dobrý. Dělal jsem hrob v zoologický zahradě, který měl vypadat jako nějaká hrobka z madagaskarské džungle. Byl to normální kšeft, ale můžu říkat, že mám v New Yorku v zoo sochu. A koupil jsem si za to motorku,“ ohlíží se dnes spokojeně. A to přestože ani s velkoměstem, které je galeriím a umění zasvěcené, si nejdřív vůbec nerozuměl. „Prvních čtrnáct dní jsem New York nenáviděl. Pak jsem zjistil, že je to chyba, a během jednoho večera se to celé obrátilo. Zjistil jsem, že ho úplně miluju. Přijel jsem tam v devadesátém třetím. A bylo to, jako když člověk spadne na jinou planetu,“ popisuje David Černý. „Čtrnáct dní jsem

nevěděl, co s tím, pak jsem odjel na tři dny do Washingtonu a zjistil jsem, že mi tam něco chybí. Zažil jsem takový home sick. Říkal jsem si: je to po Praze? To asi ne... a zjistil jsem, že mi chybí právě ten New York,“ líčí, jak nenápadně ho to město lapilo a možná mu hned na začátku kariéry ukázalo, že o výtvarném umění je zbytečné přemýšlet jako o oboru, ve kterém existují nějaké fyzické, jazykové nebo psychologické hranice. „Pak jsem se tam vrátil a najednou mi to najelo. To je vlastně super místo! Vylezl jsem z vlaku, potkal jsem nějaký známý a dalších čtrnáct dní byl jeden šilenější mejdan než druhý. Rovnou jsem si domluvil i výstavu, bylo to super.“

A v téhle náladě naše povídání také pomalu končíme. Bolest hlavy ustupuje, bavíme se

o pevně daných termínech jako té nejlepší inspiraci vůbec. A i přes tu řadu negativních emocí, které jsme probrali, se nakonec ptám: Co vás naposled bavilo? A David Černý se jenom krátce podívá nahoru, do oblohy. „Před čtrnácti dny se udělala neuvěřitelná termika, která prostřelila skrz inverzi. Letěl jsem ve větroni pět hodin přímo pod mrakama a to bylo božský. Stoupák osm metrů, pak to člověk ohne... a letí.“

Prý jste se ale jednou coby pilot skoro zabil.

To každý, kdo lítá letadlem. Jednou jsem zkrátka vypadnul. To je normální.

Promítlo se to nějak do vaší tvorby?

Ne, to byla prostě blbá nehoda.

A co vás vlastně fascinuje na létání?

Svoboda. ▼

Svůj legendární růžový tank a neméně legendární skandál David Černý stvořil už 28. dubna 1991.

DAVID ČERNÝ

- Narodil se 15. prosince 1967 v Praze.
- V letech 1988–1996 vystudoval Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze.
- Je laureátem Ceny Jindřicha Chalupického.
- Má za sebou řadu výstav doma i ve světě.
- Svými díly často provokuje a ozvláštňuje veřejné prostory.
- Je exkluzivně zastupován DSC Gallery, v jejíchž prostorách měl již třetí solo show s názvem Black Hole.
- Na rok 2017 chystá rozsáhlou monografii a o rok později bude vystavovat na několika místech Národní galerie.

